

Шеленкова Наталія Леонідівна
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
м. Умань

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ОСНОВНІ ПІДХОДИ

Незважаючи на багатогранність і багатоаспектність підходів до вивчення готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців, саме явище – психологічна готовність студентів до професійної діяльності як складне, комплексне психічне утворення, сплав компонентів, між якими є функціональні залежності у сучасній науці розглянуто далеко не повно.

Готовність розглядається як первинна, фундаментальна вихідна умова успішного виконання діяльності будь-якої складності. За своєю суттю готовність являє ступінь мобілізації внутрішніх ресурсів людини з метою найбільш ефективного вирішення конкретних завдань [2].

Слід підкреслити багатоаспектність поняття «готовність до професійної діяльності» та неоднозначність його тлумачення. Проблема психологічної готовності особистості до діяльності у психологічній науці і практиці розглядається з різних точок зору: логіко-гносеологічної, змістовної, генетичної, соціально-функціональної і структурно-психологічної. У зв'язку з цим психологічну готовність людини до діяльності слід розуміти як складне, комплексне психічне утворення, як сплав функціональних, операційних та особистісних компонентів. Вона має динамічну структуру, між компонентами якої є функціональні залежності [1].

З поглибленням вивчення психологічної готовності у психології сформувалося три підходи до її розуміння. Основними підходами, на які спираються у своїх дослідженнях готовності до діяльності психологи, є функціональний, особистісний та особистісно-діяльнісний.

У межах функціонального підходу готовність розглядається як короткочасний або тривалий стан, в якому активізуються психічні функції, як

вміння мобілізувати фізичні і психічні ресурси, необхідні для ефективного здійснення діяльності (Ф.Генов, О.П. Ільїн, М.Д. Левітов, К.С. Нерсисян, В.М.Пушкін та ін.).

У межах особистісного підходу готовність розглядається як прояв індивідуально-особистісних якостей, що обумовлено характером діяльності (К.О. Абульханова, Б.Г. Ананьєв, Л.І. Божович, К.С. Виготський, І.С. Кон, О.М.Леонтьєв, С.Л. Рубінштейн, В.С. Мерлін, В.В. Столін, О.В. Шорохова та ін.). При цьому одні дослідники розглядають готовність як комплекс різноманітних властивостей і відносин особистості, інші – як інтегральне, цілісне утворення.

У межах особистісно-діяльнісного підходу готовність до діяльності розглядається як прояв індивідуальних, особистісних і суб'єктних особливостей, властивостей та якостей людини в їхній цілісності, що забезпечує людині можливість ефективного виконання своїх функцій (А.О.Деркач, М.І. Дьяченко, Л.О. Кандибович та ін.).

Готовність до діяльності виступає як системна характеристика конкурентоспроможного фахівця і може бути використана як інтегральний критерій оцінки прогнозування конкурентоспроможності майбутнього фахівця. Організація цілеспрямованого, комплексного процесу поетапного формування і розвитку готовності до діяльності у межах освітнього середовища забезпечує актуалізацію потреби студентів у підвищенні рівня своєї готовності до майбутньої професійної кар'єри, оптимізацію процесу розвитку цього психологічного феномену.

Література:

1. Балл, Г.О. Про психологічні засади формування готовності до професійної праці / Г.О. Балл // Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти / Під ред. І.А. Зязюна. – К., 1994. – 384 с.
2. Болтівець, С.І. Українська психологічна термінологія: словник-довідник / Укл. С.І. Болтівець, Н.В. Слободяник, М.-Л.А. Чепа, Н.В.Чепелева / За ред. М.-Л. А. Чепа. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – 302 с.